

XÂY DỰNG VĂN HÓA PHÁP LUẬT ĐỐI VỚI CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN TRẺ THEO TÌNH THẦN NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI XIII CỦA ĐẢNG

PHAN BÁ GIÁP (*)

Tóm tắt: Văn hóa pháp luật là một bộ phận, một lĩnh vực biểu hiện của văn hóa theo nghĩa rộng. Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng đã xác định nhiệm vụ chiến lược xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, phù hợp với bối cảnh phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Vì vậy, xây dựng văn hóa pháp luật đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ là nhiệm vụ rất quan trọng, góp phần nâng cao bản lĩnh chính trị, năng lực công tác, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ được giao.

Từ khóa: Cán bộ, đảng viên trẻ; Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng; văn hóa pháp luật; xây dựng.

Abstract: Legal culture is a part and a form of expression of culture in a broad sense. According to the Resolution of the 13th Party Congress, there is the strategic task of improving Vietnamese people for comprehensive development, building up a healthy, appropriate cultural environment for the development of the socialist-oriented market economy and international integration. Therefore, building up a legal culture for young cadres and party members is a very important task, contributing to improving political bravery, working capacity, and compliance with the requirements and assigned tasks.

Keywords: Young cadres and party members; Resolution of the 13th Party Congress; legal culture; build up.

Ngày nhận bài: 21/12/2021 Ngày biên tập: 06/01/2021 Ngày duyệt đăng:

Văn hóa pháp luật là một bộ phận, một lĩnh vực biểu hiện của văn hóa xã hội, mang những đặc trưng chung của văn hóa và có mối quan hệ với các lĩnh vực kinh tế, chính trị, xã hội, quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Văn hóa, nghệ thuật cũng như mọi hoạt động khác, không thể đứng ngoài, mà phải ở trong kinh tế và chính trị”^(*). Những hành vi ứng xử với pháp luật chỉ trở thành hành vi mang tính văn hóa khi được thực hiện một cách tự nguyện, tự giác theo chuẩn mực đạo đức và trách nhiệm.

1. Sự cần thiết phải xây dựng văn hóa pháp luật cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ

Văn hóa pháp luật luôn giữ vai trò quan trọng trong sự nghiệp xây dựng, hoàn thiện

Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và tinh thần thượng tôn pháp luật. Phát triển văn hóa pháp luật nhằm tạo động lực nâng cao tri thức pháp luật, luôn hướng tới ứng xử, quan hệ với pháp luật một cách văn minh, phù hợp với giá trị chân - thiện - mỹ; góp phần khơi dậy, lan tỏa những giá trị tốt đẹp của văn hóa pháp luật trong cộng đồng xã hội. Đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ, văn hóa pháp luật có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc xây dựng ý thức chấp hành pháp luật cũng như rèn luyện tính kỷ luật.

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước ta thường xuyên đổi mới chương trình, nội dung, phương thức bồi dưỡng, rèn luyện văn hóa pháp luật cho cán bộ, đảng viên trẻ, qua đó từng bước hình thành nếp sống và thói quen ứng xử tôn trọng pháp luật. Việc chấp hành pháp luật được cán bộ, đảng viên ở mọi cấp, ngành thực hiện một cách tự giác.

(*) ThS; Trường Sĩ quan Lục quân 2, Bộ Quốc phòng

Tuy nhiên, quá trình thực hiện văn hóa pháp luật vẫn còn có những hạn chế, như nhận thức của một số tổ chức, cán bộ, đảng viên về văn hóa pháp luật chưa thật sự đầy đủ và toàn diện; trong tổ chức thực hiện vẫn còn có các khâu, các bước chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra. Về hành vi, thói quen tuân thủ pháp luật chưa cao, lách luật, lối ứng xử tùy tiện, né tránh pháp luật còn diễn ra; về việc xử lý vi phạm, chưa được xử lý nghiêm minh, kịp thời, còn có tình trạng bao che, đùn đẩy trách nhiệm; một số chế tài xử phạt không đủ sức răn đe, ngăn chặn kịp thời. Nguyên nhân của những vi phạm nêu trên là do các thiết chế thực thi pháp luật còn hạn chế; một bộ phận cán bộ, đảng viên trẻ yếu cả về năng lực chuyên môn cũng như phẩm chất đạo đức, lối sống và ý thức trách nhiệm chưa cao; chưa thực sự hình thành thói quen, lối sống, nguyên tắc ứng xử và thượng tôn pháp luật.

Trong giai đoạn hiện nay, nhiệm vụ xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa, đã và đang đặt ra những yêu cầu về trình độ, năng lực và phẩm chất đạo đức. Bên cạnh đó, mặt trái của kinh tế thị trường; sự chống phá của các thế lực thù địch trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội đã tác động đến tâm tư, tình cảm, đạo đức, lối sống và hành vi ứng xử của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Nghị quyết Đại hội ĐBTV lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Xây dựng con người Việt Nam thời đại mới, gắn kết hài hòa giữa giá trị truyền thống và giá trị hiện đại”⁽²⁾. Vì vậy, việc xây dựng văn hóa pháp luật đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ là nhiệm vụ rất quan trọng để đáp ứng yêu cầu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam hiện nay.

2. Giải pháp xây dựng văn hóa pháp luật cho đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ trong thời kỳ mới

Một là, đề cao vai trò của giáo dục văn hóa pháp luật cho cán bộ, đảng viên trẻ.

Cần chú trọng giáo dục đạo đức, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho cán bộ, đảng



viên trẻ; giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc tốt đẹp của người Việt Nam; khơi dậy khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Gắn giáo dục tri thức, đạo đức, thẩm mỹ, kỹ năng sống với giáo dục thể chất, nâng cao tầm vóc con người Việt Nam và giáo dục pháp luật, theo đúng quan điểm chỉ đạo của Đảng: “Tăng cường giáo dục lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thanh niên”⁽³⁾.

Hai là, tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật và các thiết chế thực thi pháp luật phù hợp, hiệu quả.

Nghị quyết Đại hội ĐBTV lần thứ XIII của Đảng đề ra mục tiêu: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ tư duy, xây dựng, hoàn thiện đồng bộ thể chế phát triển bền vững về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, môi trường... khơi dậy mọi tiềm năng và nguồn lực; tạo động lực mới cho sự phát triển nhanh và bền vững đất nước”⁽⁴⁾. Do vậy, cần hoàn thiện và nâng cao chất lượng hệ thống văn bản pháp luật và các thiết chế thực thi pháp luật, góp phần bồi dưỡng năng lực chuyên môn của cán bộ, đảng viên trẻ. Trong bối cảnh đất nước ta đang hội nhập sâu, rộng với thế giới, việc cải cách lập pháp để hoàn thiện hệ thống pháp luật, cải cách nền hành chính nhà nước và xây dựng nền tư pháp có chất lượng, trong sạch và hiệu quả là những điều kiện tiên quyết để thực hiện tối đa hóa lợi ích quốc gia, dân tộc.

Ba là, tiếp tục đổi mới chương trình, nội dung, phương thức giáo dục văn hóa pháp luật cho cán bộ, đảng viên trẻ.

Tính khoa học của chương trình, nội dung, phương thức giáo dục sẽ quyết định quá trình lĩnh hội tri thức, xây dựng tình cảm, hành vi, lối sống theo Hiến pháp và pháp luật của cán bộ, đảng viên trẻ. Vì vậy, cần tiếp tục đổi mới chương trình, nội dung giáo dục pháp luật cho cán bộ, đảng viên trẻ hiện nay; tăng hàm lượng thực tiễn pháp luật trong nội dung giáo dục, gắn lý luận pháp luật với thực tiễn đời sống xã hội; bổ sung phát triển, làm phong phú thêm cả phương diện lý luận và thực tiễn hệ thống các chủ đề phổ biến, giáo dục pháp luật theo yêu cầu thực tiễn đặt ra, đặc biệt là gắn với nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Do đó, chương trình và nội dung giáo dục pháp luật phải thường xuyên được đổi mới, cập nhật, bổ sung, hoàn thiện cho phù hợp với sự vận động, phát triển của thực tiễn; đồng thời vận dụng tổng hợp các hình thức, phương pháp giáo dục theo hướng “mở” nhằm đạt mục tiêu, yêu cầu đề ra và phù hợp với điều kiện, đặc điểm của cán bộ, đảng viên gắn với mỗi tổ chức, đơn vị công tác.

Bốn là, nâng cao năng lực chuyên môn của đội ngũ cán bộ, đảng viên trẻ.

Mục tiêu của việc xây dựng nền văn hóa là nhằm tạo ra môi trường văn hóa và con người văn hóa. Để xây dựng nền văn hóa pháp luật tích cực và lành mạnh, cần có những giải pháp cụ thể để xây dựng nguồn lực con người vừa “hồng” vừa “chuyên”. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: “Cán bộ là cái gốc của mọi công việc. Vì vậy, huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng”⁽⁵⁾. Muốn có “hiển tài” thì phải huấn luyện, đào tạo cán bộ để họ thực sự trở thành nguyên khí của quốc gia. Nghị quyết Đại hội ĐBQT lần thứ XIII của Đảng nêu rõ: “Có cơ chế lựa chọn, đào tạo, thu hút, trọng dụng nhân tài; khuyến khích, bảo vệ cán bộ dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung”⁽⁶⁾. Vì vậy, cần có đột phá về cơ chế lựa chọn, đào tạo, thu hút, trọng dụng nhân tài; khuyến khích, bảo vệ cán bộ dám nghĩ, dám

làm, dám đột phá, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung của dân tộc, vì sự phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc của Nhân dân.

Chú trọng nâng cao chất lượng đào tạo với tri thức toàn diện, tập trung vào chuyên môn sâu, giảng dạy các chuyên đề về văn hóa pháp luật để cán bộ, đảng viên phải là những tấm gương mẫu mực về hành vi ứng xử với pháp luật, như lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Cán bộ phải cố gắng học tập văn hóa, chính trị, nghiệp vụ. Muốn làm tròn nhiệm vụ của mình thì cán bộ phải luôn luôn cố gắng học tập, cố gắng vươn lên để không ngừng tiến bộ”⁽⁷⁾.

Năm là, mỗi cán bộ, đảng viên trẻ phải tự giác trong giáo dục, tự rèn luyện để nâng cao văn hóa pháp luật.

Mỗi cán bộ, đảng viên trẻ phải không ngừng tự tu dưỡng, rèn luyện nhằm nâng cao tri thức pháp luật, hình thành tình cảm, hành vi và lối sống theo pháp luật. Đó phải là quá trình mỗi cá nhân tự tổ chức các hoạt động của mình trên cơ sở quy định của pháp luật để trở thành thói quen hàng ngày; tích lũy kinh nghiệm, cách ứng xử đúng đắn, tự mình nâng cao tri thức pháp luật, hình thành tình cảm, hành vi, lối sống tốt phù hợp pháp luật theo chuẩn giá trị chân - thiện - mỹ. Đồng thời, cần có cơ chế, chính sách để khơi dậy, làm lan tỏa những gương sáng về tự tu dưỡng, tự rèn luyện văn hóa pháp luật của cán bộ, đảng viên trẻ góp phần xây dựng, hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân và vì Nhân dân; thực hiện thắng lợi mục tiêu Nghị quyết Đại hội ĐBQT lần thứ XIII của Đảng đề ra./

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 7, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tr.246.

(2),(3),(4),(6) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H. 2021, tr.143, tr.143, tr.114, tr.179.

(5) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tr.309.

(7) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 13, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tr.434.